

יום הזיכרון לרצח רבין | כיתות א'-ב'

”על כל אלה”

על ריבוי קולות כערך

מבוא

יום הזיכרון לרצח רבין מציף שוב ושוב את הדיון הציבורי על אופי השיח בחברה הישראלית. אל מול הדאגה הגוברת משיח מְקֻטֵב רצוי להתחיל לזרוע זרעים של הקשבה ופתיחות כבר מגיל צעיר.

בשיעור לכיתות א'-ב' אנחנו מעלים על נס את הריבוי כערך שיש לשאוף אליו. חשוב שהתלמיד הישראלי ילמד שעוצמה של חברה לא נבנית על בסיס של אחדות דעות אלא דווקא מהיכולת לאפשר לקולות שונים ומגוונים לבוא לידי ביטוי. התלמידים, גם הצעירים ביותר, יכולים ללמוד לשים לב לשונות שמסביבם, ללמוד להקשיב ואף לתרום את שלהם למגוון המורכב והמעניין שנקרא החברה הישראלית.

הריבוי יכול להיות קשור לאופן שם אנחנו מתבטאים (השפה, הטון, המקום והזמן), יכול להיות קשור לתוכן הדברים (הטוב שלי הוא לא בהכרח הטוב של האחר), והוא יכול להיות קול בודד שנשמע בתוך קבוצה אחידה או קבוצות שונות שמשמיעות את קולן זו מול זו.

הכיתה היא מערך חברתי מוכר שממנו כדאי להתחיל את ההתבוננות ואת הלמידה. באמצעות השיעור נבקש לבחון איך אנחנו נשמעים כשכל אחד ואחת תורמים את שלהם, מתי אנחנו מוסיפים זה על זה ומתי אנחנו מפריעים אחד לשני.

ננסה לחוות את הרעיון בתנועה, בצליל ובצבע, בתקווה שיגדל כאן דור שידע לתת לכל אחד ואחת את האפשרות להשמיע את קולו, להקשיב לאחרים וליצור יחד פסיפס רב גוני שהוא יותר מסך חלקיו.

- 1 היכרות עם המושג ריבוי קולות כערך חיובי
- 2 התנסות בהאזנה מודרכת
- 3 עבודה קבוצתית וכיתתית בשיתוף פעולה

מטרות

- ← אמצעים להאזנה/הקרנה
- ← שאלון האזנה לכל תלמיד ותלמידה (כמספר הביצועים שנבחרו על ידי המורה)
- ← כלי כתיבה ו/או צבעים
- ← בריסטול

ציוד דרוש

1. שיחת פתיחה

השיעור יפתח בהסבר קצר שיזכיר שרצח רבין הוא אסון שקרה בחברה הישראלית, ואנחנו מנסים ללמוד לקח ולהפוך את החברה הישראלית לטובה יותר ממה שהיא. זה אתגר לא קל מפני שהחברה הישראלית היא מאוד מגוונת, וצריך לחשוב מה נכון לעשות כדי שכולם ימשיכו להתקיים יחד.

חשוב להתייחס לדוגמאות מן המרחב הכיתתי ולבחון את השונות והמגוון שבו (צבע שיער, גובה, אלרגיות, ידע של שפות ועוד ועוד...).

« שאלות לדיון

- האם זה טוב שכל אחד שונה? מתי מרגישים את זה? ?
- איך היינו מרגישים בכיתה אם כולם היו דומים? ?
- אילו פעילויות כדאי לנו לעשות דווקא עם מי ששונה מאיתנו? ?

2. פעילות פתיחה - יצירה משותפת של רעשי סופת גשמים

בפעילות זו הכיתה תתנסה בפועל בפעילות משותפת שמבוססת על ריבוי קולות. כל התלמידים יעמדו במעגל או בקבוצה. התרגיל יתבצע באמצעות הדגמה של המורה וחקיו על ידי כל התלמידים והתלמידות (כל תנועה תתבצע במשך כמה שניות).

סרטון הדגמה

← חיכוך הידיים זו בזו.

← אצבע צרדה.

← טפיחות על הירכיים (אפשר גם מחיאות כפיים).

← קפיצה של כולם (רמז לרעם).

ואז במהלך הפוך:

← טפיחות על הירכיים.

← אצבע צרדה.

← חיכוך של כפות הידיים.

הערה: אפשר לצלם ולהקליט כדי להסתכל ולהקשיב לתוצר הסופי.

« דיון מסכם להתנסות

דגש למורה:

הסוגיה החוזרת בשיעור היא הדגשת היתרון בריבוי קולות. נעשה זאת באמצעות השאלה החוזרת: **מתי אנחנו אוהבים ריבוי קולות?** המטרה היא למצוא את החיובי והמועיל במתן ביטוי לקולות שונים, בהזדמנויות שונות או במצבים שונים.

שאלות פנחות:

- 2 מה עשינו יחד? מה כל אחד הוסיף כדי שזה יצליח?
- 2 האם הצלחנו לייצר יחד הרגשה של סופת גשם? מה היה קורה אם זוג ילדים (ולא קבוצה גדולה) היה מנסה ליצור רעש של סופה?
- 2 למה עוברים מקול לקול? מה היינו שומעים אם כולם היו רק משפשפים כפות ידיים או רק מכים באצבע צרדה?
- 2 מתי אנחנו אוהבים שיש ריבוי קולות?
- 2 איזו חוויה בכיתה יכולה להיות דומה לתרגיל שעשינו?
- 2 מתי שיחה כיתתית או משחק משותף דומים לתרגיל הזה?

הערה: חשוב לאפשר להעלות קשיים וספקות ביחס לריבוי (רעש, בלגן, חוסר הקשבה, חיפוש אחר סדר ואחידות שנוח לנו לחיות איתם), ולחשוב על המחיר של הבחירה בויתור על זה.

3. אורחים לקיץ - ניתוח טקסט

השיר (נספח א') מתאר מפגש של מגוון ילדים שאין להם שפה משותפת אבל הם מצליחים לייצר אירוע משמעותי וחיובי. באמצעות הדיון נבקש להבהיר את האתגר שקיים במפגש בין שונים (העדר שפה) אך את היופי והשמחה שהמפגש יכול לאפשר.

נראה לתלמידים שגם בתוך כיתה ישראלית יש מגוון ושונות, ונעודד אותם לגלות דרכים שונות ומגוונות לתקשר ולשתף פעולה עם ובלי מילים.

דגשים לפורה:

- ← את השיר ניתן לחלק כגיליון מודפס, להקריא או להשמיע.
- ← את השאלות לדיון אפשר לשלב במהלך ההקראה.
- ← חשוב לאסוף תובנות והצעות ולתעד אותן ככרזה בכיתה.

שאלות לדיון:

- מה הכוונה "דרך משלו להגיד שלום"? ?
- האם גם בכיתה לכל אחד דרך משלו? איך אתם אומרים שלום? ?
- למה הברכה של קוקו ממרוקו היא היפה מכולן? ?
- האם המפגש בחצר הוא מוצלח? איך אפשר לדעת? ?
- לשיר קוראים 'אורחים לקיץ'. למה מזמינים ילדים מכל כך הרבה מקומות שונים? ?
- בסוף השיר כל הילדים רוקדים במעגל ואומרים שלום. האם כולם אומרים אותו שלום? ?
- מה אתם עושים כשאתם צריכים לתקשר עם מישהו שאתם לא מבינים את השפה שלו? ?
- דמינו שאתם מארחים את ילדי כל העולם. מה כדאי לעשות יחד? ?
- חשבו על רעיון אחד שבו הילדים לא צריכים לשוחח באותה שפה, ורעיון אחד שבו כל אחד יוכל להשתתף עם השפה שלו. ?
- מתי אנחנו אוהבים שיש ריבוי קולות? ?

בתמיכת

4. פשימת האזנה - "על כל אלה"

שירה של נעמי שמר מברך על הריבוי בחיים, ומכיר בכך שהמציאות מורכבת מטוב ורע, מדבש ועוקץ. מטרת המשימה היא לחדד הקשבה, ולהדגים באמצעות מוסיקה את העושר שמתווסף כאשר כמה קולות משתלבים יחד.

באמצעות שאלון ההאזנה (נספח ב') נרחיב את ההבנה של הכוונה בריבוי קולות. יש להפנות את תשומת לב הכיתה לכך שהזמרים לא שרים בהכרח את אותן המילים או את אותה המנגינה ובכל זאת נוצר שילוב נעים לאוזן. זה הזמן לדבר על שיתוף פעולה ועל תשומת לב אל כל אחד ואחת מהשותפים לקבוצה.

דגשים לפורה:

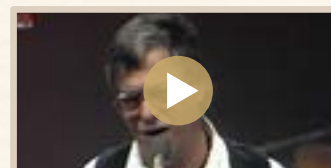
- ← יש לבחור רק שלושה או ארבעה ביצועים, ולהשמיע קטעים קצרים מתוכם.
- ← כל תלמיד יקבל מספר שאלונים להאזנה, כמספר הביצועים שנבחרו לשיעור.

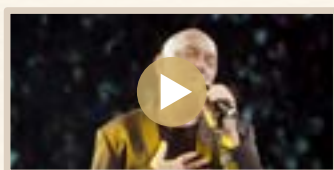
בית ספר למוסיקה
(סולו ופקהלה)

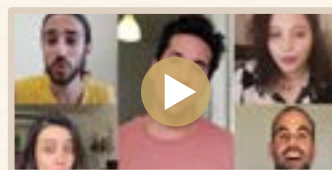
יונינה
(זוג)

יוסי בנאי
(סולו)

שלומי שבת וקולום
(אלפים)

ווקה בית אביחי
(הרכב)

דיון מסכם למשימה:

- האם אפשר לדעת, גם בעיניים עצומות, כמה אנשים שרים כל קטע (אחד, שניים, שלושה או יותר)?
- איך אפשר לראות שהזמרים שרים יחד גם כשכל אחד שר באופן אחר?
- מה התפקיד של התווים או המנצח?
- מתי אנחנו אוהבים שיש ריבוי קולות?

5. משימת סיכום - יצירה משותפת (שלוש חלופות)

- 1 הכיתה תבחר מילה או ביטוי משמעותיים (שלום, תקווה, 'על כל אלה'). יש להכין מראש ריבועי נייר בגודל שווה. כל תלמידה ותלמיד יכינו ציור, ובחיבור כל התמונות הקטנות תורכב המילה הנבחרת.
 - ← אפשר לשתף את הכיתה בבחירת המילה.
 - ← כדאי להציע שתיים או שלוש חלופות ולאפשר לכיתה להצביע.
 - ← אפשרות אחרת היא להזמין כמה תלמידים לשכנע את הכיתה לבחור מילה מסוימת ולעשות הצבעה אחרי כן.
- 2 לכתוב את המילה באותיות חלולות ולתת לכל אחד מהתלמידים לצבוע חלק לפי רצונו. התוצר הסופי נראה כמו קולאז', פסיפס או עבודת טלאים שמורכבת מתרומה של כל אחד ואחת לשלם שיוצא יותר מסך חלקיו.
- 3 הכנת כרזה שמורכבת מכל הרעיונות של התלמידים על איך ומתי ריבוי קולות הוא דבר טוב ומועיל.

איך היה השיעור? הקליקו לפילוי משוב

אורחים לקיץ פלים ולחן: נעמי שמר

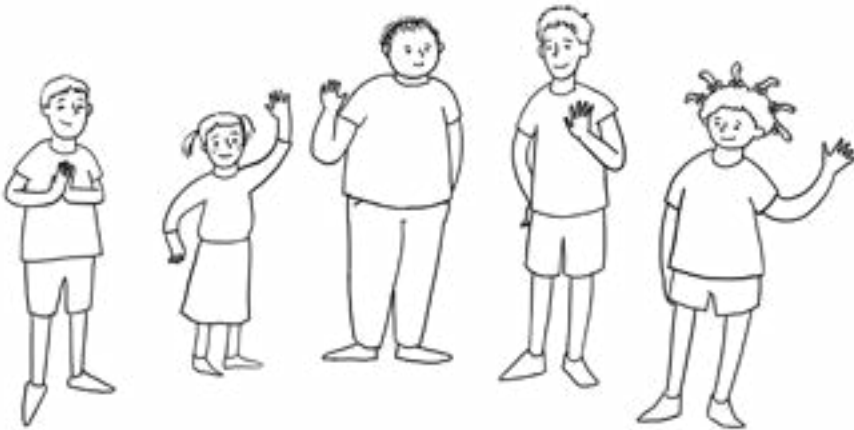
ג'וּנִיָּה מְקַנְיָה תֵּאמֶר לִי ג'מבו
יְאֹן מִיָּוֶן קְלִימְרָה יֵאמֶר
צ'יֵן מִסִּין יֵאמֶר נִכְאוּמָה
וְיִשְׁאֵר עַד מְחָר
גִּיל מְבַרְזִיל יֵאמֶר בּוֹס דִּיא
קוֹקוּ מְמָרוֹקוּ יֵאמֶר אֶהְלֵן
וְהַבְּרָכָה שֶׁהוּא יְבִיא לִי
הִיא הַיְפָה מִכָּלֵן.

אָצְלָנוּ בְּחֶצֶר
בְּצֵל עֵצֵי הַזֵּית
בָּאִים בְּדֶרֶךְ כָּלֵל
הַמוֹן אוֹרְחִים לְקִיץ
לְכָל אֶחָד מֵהֶם
שָׂפָה מְשֻׁלוּ
וְדֶרֶךְ מְשֻׁלוּ
לְהַגִּיד שְׁלוֹם.

אָצְלָנוּ בְּחֶצֶר
בְּצֵל אֵילָן פּוֹרֵחַ
יְלָדֵי כָּל הָעוֹלָם
בָּאִים לְהִתְאַרֵחַ
אָצְלָנוּ בְּחֶצֶר
יְלָדֵי הָעוֹלָם כְּלוּ
רוֹקְדִים בְּמַעְגָּל
וְאוֹמְרִים שְׁלוֹם.

בֶּן מַאיטְלִיָּה אוֹמֵר בּוֹנְג'וֹרְנוּ
בֵּת מְצַרְפֶּת אוֹמֵרֶת בּוֹנְז'וֹר
קֹן מִיִּפֶן אוֹמֵר אוֹהִיו
כְּשֶׁהוּא בָּא לְבַקּוֹר
קִי מֵהוּאִי אוֹמֵר אֱלוֹהֶה
טְנִיָּה מְבַרִיטְנִיָּה אוֹמֵרֶת הֵלוּ
כָּל מִי שֶׁבָּא אֵלֵינוּ הַבֵּיתָה
יֵשׁ לוֹ שְׁלוֹם מְשֻׁלוּ.

צְבַעְנוּ אֶת הַגָּדָר
קְצַרְנוּ אֶת הַדָּשָׁא
יְלָדֵי כָּל הָעוֹלָם
יוֹכְלוּ עֵכָשׁוּ לְגַשֵּׁת
לְפָתַח לְרוֹחָה
אֶת הַשַּׁעַר הַיָּרֵק
וְלְהִבִּיא בְּרָכָה
מִרְחוֹק רְחוֹק.

שאלון האזנה

הרבה	3	2	1	כמה אנשים שרים את השיר?		
		לא	כן	האם יש לוי של כלי נגינה?		
גם וגם		לא	כן	האם כל המשתתפים שרים אותה מנגינה?		
גם וגם		לא	כן	האם כלם שרים את אותן המלים?		
6	5	4	3	2	1	עד כמה אהבתי את הבצוע?

הרבה	3	2	1	כמה אנשים שרים את השיר?		
		לא	כן	האם יש לוי של כלי נגינה?		
גם וגם		לא	כן	האם כל המשתתפים שרים אותה מנגינה?		
גם וגם		לא	כן	האם כלם שרים את אותן המלים?		
6	5	4	3	2	1	עד כמה אהבתי את הבצוע?